

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๑๐๐๗/๑๙๖๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ **ร 16237 กค.**
วันที่ **30 ต.ค. 2560** เวลา **18:12**
ชนอ

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖

กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๗๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กค. 401
วันที่ 30 ต.ค. 60
เวลา 18:10

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๓ (กน)/๑๑๑๖๔ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

ด้วยกระทรวงการคลังขอเสนอ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับการบริหารราชการกระทรวงการคลัง ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ กระทรวงการคลังได้รับมอบหมายให้พิจารณาดำเนินการจัดทำแผนการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเงิน (Financial Literacy) แก่ประชาชน โดยมีมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๑.๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ มอบหมายให้กระทรวงการคลัง ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการจัดทำแผนการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเงิน (Financial Literacy) แก่ประชาชน รวมทั้งกลไกในการขับเคลื่อน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจทางการเงินแก่ประชาชนในช่องทางที่หลากหลายและเหมาะสมสำหรับประชาชนแต่ละกลุ่มอาชีพ การศึกษา หรือช่วงวัย

๑.๑.๒ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ รับทราบรายงานข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ให้ความเห็นชอบและนายกรัฐมนตรีรับทราบแล้วรวม ๓๐ เรื่อง โดยรวมถึง รายงานข้อเสนอแนะเรื่อง การปฏิรูประบบการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินแก่ประชาชน ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การยกระดับเรื่องการปฏิรูประบบการให้ความรู้และส่งเสริมวินัยทางการเงินแก่ประชาชนเป็นวาระสำคัญระดับชาติ และการจัดตั้งรูปแบบการขับเคลื่อนโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์ว่าด้วยการให้ความรู้และส่งเสริมวินัยทางการเงินแก่ประชาชน และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการพิจารณาขับเคลื่อนการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ต่อไป

๑.๒ ต่อมากระทรวงการคลังได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้พิจารณาแนวทางการส่งเสริมการออมของประชาชนทั้งระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีวินัยการออม ทำให้มีเงินใช้อย่างเพียงพอ สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สิน และมีหลักประกันความมั่นคงในยามชราภาพ ส่งผลให้ประชาชนทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

/๑.๓ กระทรวง...

๑.๓ กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๒๐๑/๑๕๕๔๕ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ กราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาแนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ ซึ่งเป็นมาตรการเกี่ยวกับการระดม และส่งเสริมการออมสำหรับทุกภาคส่วนของประชาชนบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันจะเป็นการออม เพื่ออนาคตและลดการใช้จ่ายผ่านมาตรการการเงิน ภาษี และการคลัง โดยมีแนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ ประกอบด้วย (๑) การจัดทำแผนส่งเสริมความรู้ทางการเงินแห่งชาติ (วาระแห่งชาติ) (๒) การสร้างความแข็งแกร่ง ให้กับสถาบันการออม (๓) การเพิ่มผลิตภัณฑ์การออมใหม่ ๆ และมาตรการลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และ (๔) การเติมเต็ม ระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ

๑.๔ ต่อมาสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๔๐๓ (กน)/๑๑๑๖๔ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ แจ้งว่า นายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้กระทรวงการคลังนำแนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

กระทรวงการคลังขอเรียนเหตุผลความจำเป็นการเสนอแนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๒.๑ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรไทยในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ (Ageing Society) โดยมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของเงินออมเพื่อใช้หลังเกษียณอายุจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจาก ผู้สูงอายุต้องอาศัยเงินออมที่เก็บออมในช่วงวัยทำงานมาใช้ในการดำรงชีวิตภายหลังการเกษียณอายุ

๒.๒ นอกจากนี้ จากการสำรวจสถานะความรู้และพฤติกรรมทางการเงินของคนไทย ในปี ๒๕๕๖ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลังร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง พบว่า ประชาชนไทยมีระดับ ความรู้ทางการเงินค่อนข้างน้อย โดยมีการใช้จ่ายเกินตัว มีปัญหานี้สิน และมีค่านิยมทางการเงินที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น ภาครัฐจึงควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนไทยตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยหลังเกษียณอายุมีความรู้ทางการเงิน ขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ เพื่อให้คนไทยทุกคนตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการมีความรู้ ความสามารถ และวินัยทาง การเงิน ทำให้สามารถบริหารจัดการการเงินของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ไม่เหมาะสม

๒.๓ ปัจจุบันประชาชนได้มีการออมเงินในรูปแบบทั่วไปผ่านสถาบันการเงินในระบบ (เช่น ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เป็นต้น) สหกรณ์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และองค์กร การเงินชุมชนต่าง ๆ อย่างไรก็ดี ในส่วนของสหกรณ์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และองค์กรการเงินชุมชนต่าง ๆ ภาครัฐควรมีแนวทางการกำกับดูแลเพื่อส่งเสริมความแข็งแกร่ง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้ออมหรือ สมาชิก

๒.๔ ในด้านระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ แม้ว่ารัฐบาลได้สนับสนุนให้มีการออม เพื่อการเกษียณอายุที่ครอบคลุมประชาชนวัยแรงงานทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มแรงงานในระบบและกลุ่มแรงงานนอกระบบ เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) และกองทุนการออมแห่งชาติ เป็นต้น แต่การออมเพื่อการเกษียณอายุดังกล่าวยังมีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้การออมเงินยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เช่น จำนวนแรงงานนอกระบบที่เข้าเป็นสมาชิกกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุยังมีจำนวนน้อย และ ความเพียงพอของเงินออมหลังเกษียณอายุของสมาชิกกองทุน เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง

/๓. ข้อเสนอ...

๓. ข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ

กระทรวงการคลังขอเสนอแนะทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ และผลกระทบ ดังนี้

๓.๑ แนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๓.๑.๑ การจัดทำแผนการส่งเสริมความรู้ทางการเงินแห่งชาติ (วาระแห่งชาติ)

เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของเงินออมเพื่อใช้หลังเกษียณอายุ รวมถึงการส่งเสริมความรู้ทางการเงิน การสร้างวินัยการออม การเงิน และการใช้จ่าย ให้กับประชาชนทุกระดับ กระทรวงการคลังเห็นควรมีแผนการส่งเสริมความรู้ทางการเงินแห่งชาติ (วาระแห่งชาติ) โดยจะเสนอร่างแผนการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ (ร่างแผนการให้ความรู้ทางการเงินฯ) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานเรื่องการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินระดับประเทศอย่างบูรณาการ และทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยร่างแผนการให้ความรู้ทางการเงินฯ มีเป้าหมาย ๒ ด้าน ได้แก่

(๑) เพื่อให้คนไทยมีการตระหนักรู้และเห็นถึงความสำคัญของการบริหารการเงินส่วนบุคคล โดยกำหนดให้การให้ความรู้ทางการเงินเป็นวาระแห่งชาติ และมีการรณรงค์ระดับชาติ (National Campaign) เพื่อให้การดำเนินนโยบายการให้ความรู้ทางการเงินของทุกภาคส่วนมีการบูรณาการไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมาก

(๒) เพื่อให้คนไทยมีความรู้ความสามารถและมีวินัยทางการเงิน สามารถวางแผนและบริหารจัดการการเงินของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานต่าง ๆ มีการส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงินผ่านการฝึกอบรมและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการพัฒนาสื่อและสาระความรู้ทางการเงินให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน (Gen Z) กลุ่มนักศึกษาและคนเริ่มทำงาน (Gen Y) กลุ่มผู้ที่ทำงานในภาคเอกชน กลุ่มผู้ที่ทำงานในภาครัฐ กลุ่มประชาชนฐานราก (กลุ่มแรงงานนอกระบบ) กลุ่มองค์กรการเงินชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ว่างงานและประชาชนทั่วไป

สำหรับแนวทางการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างเสนอร่างแผนการให้ความรู้ทางการเงินฯ เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ นอกจากนี้ จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงิน เพื่อกำกับ ติดตาม และขับเคลื่อนแผนการให้ความรู้ทางการเงิน และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจะมีการจัดงานเพื่อรณรงค์การให้ความรู้ทางการเงินในระดับชาติ และเร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินต่อไป

๓.๑.๒ การสร้างความแข็งแกร่งให้สถาบันหรือองค์กรการออมที่ไม่ใช่สถาบันการเงินในระบบ

กระทรวงการคลังเห็นควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) สหกรณ์ออมทรัพย์ กระทรวงการคลังและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกันพิจารณาจัดทำแนวทางการกำกับดูแลเพื่อสร้างความแข็งแกร่งและประสิทธิภาพการดำเนินงานให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ และสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบสหกรณ์ออมทรัพย์

(๒) สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และองค์กรการเงินชุมชนต่าง ๆ กระทรวงการคลังเห็นควรให้มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อส่งเสริมความแข็งแกร่งและยั่งยืน รวมทั้งกำกับดูแลให้สามารถเป็นเสาหลักทางการเงินของประชาชนฐานราก

๓.๑.๓ การเพิ่มผลิตภัณฑการออมและมาตรการลดรายจ่ายฟุ่มเฟือย

ภาครัฐควรมีมาตรการผลักดันให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยเพื่อให้มีเงินเหลือในการอดออม ในขณะเดียวกันควรมีการออกผลิตภัณฑการออมใหม่ ๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑการออมแบบระยะยาว เพื่อจูงใจให้ประชาชนมีการออมเงินเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้มีเงินใช้ในยามจำเป็นและในยามชราภาพได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหานี้สินในอีกทางหนึ่ง ดังนั้นกระทรวงการคลังจึงเห็นควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) การเพิ่มผลิตภัณฑการออมใหม่ ๆ โดยมอบหมายให้สถาบันการเงินต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น รวมถึงบริษัทประกันภัยที่มีผลิตภัณฑประเภทออมทรัพย์ พิจารณาออกผลิตภัณฑการออมระยะยาวประเภทต่าง ๆ ให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกที่จูงใจให้ประชาชนมีการออมเงินเพิ่มมากขึ้น โดยภาครัฐจะมีมาตรการสนับสนุนทางด้านภาษี

(๒) มาตรการสนับสนุนการลดรายจ่ายฟุ่มเฟือยบางประเภท โดยเสนอให้มีการจัดเก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยจากสินค้าและบริการที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรือสินค้าและบริการที่ไม่ควรบริโภคหรือใช้บริการมากจนเกินควรและความจำเป็น

๓.๑.๔ การเติมเต็มระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ

แม้ว่าระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุของประเทศไทยในปัจจุบันจะมีความครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มทั้งแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ แต่ภาครัฐก็กำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความตระหนักถึงความสำคัญของการออมเพื่อการเกษียณอายุโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบ ความเพียงพอของเงินออมเพื่อใช้หลังเกษียณอายุ ความไม่ยั่งยืนของกองทุนประกันสังคม และภาระทางการคลังด้านสวัสดิการผู้สูงอายุในระยะยาว ดังนั้น กระทรวงการคลังจึงเห็นควรปรับปรุงระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ เช่น การเร่งรัดการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. การปรับปรุงกฎหมายของกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการปรับปรุงกลยุทธ์เพื่อจูงใจให้แรงงานนอกระบบมีการออมเงินผ่านกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุโดยเฉพาะกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น เช่น การเน้นการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงและตรงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และการเพิ่มกลไกในการอำนวยความสะดวกในการรับสมัครสมาชิกและการชำระเงิน เป็นต้น

๓.๒ ผลกระทบ

แนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบจะส่งผลดี ดังนี้

๓.๒.๑ ทำให้ประชาชนตระหนักรู้และเห็นถึงความสำคัญของการบริหารการเงิน รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารจัดการเงินของตนเอง เพื่อให้รู้จักอดออมและใช้จ่ายอย่างเพียงพอและเหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดปัญหานี้สินและมีเงินออมเพียงพอสำหรับใช้หลังเกษียณอายุ

๓.๒.๒ ทำให้สหกรณ์ สถาบันและองค์กรการเงินในระดับชุมชนมีความแข็งแกร่ง ยั่งยืน และเป็นเสาหลักทางการเงินให้กับประชาชนในระดับฐานราก

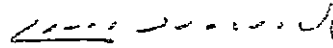
๓.๒.๓ ทำให้ระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุของประเทศไทยมีความครอบคลุมแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้คนไทยทุกคนสามารถก้าวสู่วัยเกษียณอายุโดยมีหลักประกันความมั่นคงที่เพียงพอและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๔. ข้อเสนอของกระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบแนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ
ตามนัยข้อ ๓.๑ ข้างต้น ซึ่งกระทรวงการคลังจะพิจารณามาตรการที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้
ความเห็นชอบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สำนักนโยบายการออมและการลงทุน
โทร. ๐ ๒๒๗๓ ๔๐๒๐ ต่อ ๓๖๕๖
โทรสาร ๐ ๒๒๗๓ ๔๔๘๗